

SUMMARIUM

DISADVANTAGED POSITION

The present issue of *Educatio* introduces the educational problems and issues arising from children's disadvantaged position, who come from multiply underprivileged family backgrounds, and the educational consequences of social deprivation. When formulating their thoughts and speculations on the topic the authors have relied on the related literature available and on the results of the most recent empirical research done in the area.

János Pap introduces the basic concepts related to the topic e.g. equal opportunity, mobility, disadvantaged social position, exposed/endangered social position, and deviance by reviewing the related literature.

Éva Tót attempts to define the meaning of socially deprived position by drawing the conclusions from the data of the latest empirical research, and analyses the ways in which these circumstances often exert an aggregate effect on the living conditions of children in this social group.

Anna Imre's paper discusses the socially disadvantaged position as linked to geographical regions. Relying on national statistical data she discusses the present situation and the future perspectives of schooling in rural areas.

Lajos Tulok's article supplements the description of scarcely inhabited rural areas by looking at the issues of teachers working there and students studying in the local schools. He approaches the issues from the viewpoint of economic and social transition that has taken place since 1989 and examines its impact on the living conditions and future perspectives of people living in such areas.

Klára Czike writes about children in care. The problems of children belonging to the Gypsy population are brought into the focus in the article by Eszter Harsányi and Péter Radó. The authors present the difficulties Gypsy children face in Hungarian schools and proposes changes that would alleviate the tensions in the educational arena concerning ethnic issues.

Ilona Liskó's article is also supported by the results of recent empirical research. She analyses the situation of disadvantaged students in the setting of vocational education. The author describes the educational programmes and educational methods developed for the special education of this segment of population.

Cornelia Collingro and Peter Collingro gives an overview of organizations and institutions, programmes and methods that are established in order to provide equal opportunity to children of underprivileged social groups in economically wealthy European countries. These measures are taken to offer marketable job skills for the students implied with the purpose of preventing the reproduction of their disadvantaged social position.

A single issue of a professional journal will not be able to take on the task of describing and analyzing all the aspects of the underprivileged social status. A number of papers included in this issue engage in the analysis of specific issues of this position such as regional and ethnic relevance of the causes. Several of the articles emphasize the importance of providing vocational education for these social groups. The current special attention to these problems is underlined by the fact that the amount of empirical data available concerning this area of research has significantly increased recently. Additionally, the upsurge of interest in the social aspects of education has placed the question of underprivileged students in the spotlight. Particularly the reproduction of those circumstances causing children to remain in that position has evoked special concerns. The solutions proposed to guarantee equal opportunity in education entails the inclusion of marketable skills and vocational education in the general education provided by the state.

(text of Ilona Lisko – translated by Eva Thun)

FORMEN SOZIALER BENACHTEILIGUNGEN

Das Thema der neuesten Nummer von *Educatio* sind die verschiedenen Formen sozialer Benachteiligungen. Wir diskutieren darin Probleme von Kindern, die in benachteiligten Familien aufwachsen, sowie schulische Folgen sozialer Benachteiligung.

Bei der Ausführung ihrer Gedanken zum Thema sozialer Benachteiligungen stützen sich die Autoren teils auf die Fachliteratur, teils auf neueste empirische Untersuchungen.

Indem er die Literatur der letzten Jahrzehnte überblickt, versucht János Papp in seiner einführenden Studie Begriffe zu klären, die das Thema dieses Heftes sind: Chancengleichheit, Mobilität, Benachteiligung, Gefährdung und Deviation.

Durch Besprechung der Ergebnisse einer aktuellen empirischen Untersuchung zeigt Éva Tót, mit welchen soziologischen Daten die sozialen Benachteiligungen heute angepackt werden können, und auf welche Weise diese Benachteiligungen sich zu häufen pflegen.

Die Studie von Anna Imre beschreibt Benachteiligungen von Siedlungen, die mit spezifischen Strukturproblemen kämpfen müssen. Sie stützt sich dabei auf die Ergebnisse nationaler statistischer Untersuchungen, und nimmt die heutige Lage in den Schulen von Kleinsiedlungen unter die Lupe.

Die Studie von Lajos Tulok widmet sich ebenfalls der Lage der Dorfschulen, sowie der dort unterrichtenden Lehrer und lernenden Schüler. Außerdem versucht er, die Wirkungen der seit der Wende aufgetretenen wirtschaftlichen und gesellschaftlichen Änderungen auf die Lebensverhältnisse und Perspektiven der Dorfbewohner aufzudecken.

Die Studie von Eszter Harsányi und Péter Radó handelt von den Schwierigkeiten der Einschulung von Zigeunerkindern. Die Autoren untersuchen, welche Benachteiligungen die Zigeunerschüler in den ungarischen Schulen erleiden müssen, und welche Änderungen notwendig wären, um sie zu mildern.

Ilona Liskó diskutiert die Ergebnisse einer aktuellen empirischen Untersuchung über die Lage sozial benachteiligter Kinder in den Schulen. Die Studie zeigt am Beispiel berufsbildender Schulen für sozial benachteiligte Kinder die Programme und Methoden, die solche Schulen anwenden.

Die Studie von Cornelia Collingro und Peter Collingro faßt zusammen, wie ein reiches, prosperierendes europäisches Land (die BRD) mit dem Problem sozialer Benachteiligungen fertig wird. Die Autoren beschreiben, welche Institutionen errichtet, welche Programme und Methoden entwickelt wurden, um sozial benachteiligten Kindern den Abschluß eines marktgängigen Berufes zu ermöglichen, und um dadurch einer Reproduktion der Benachteiligung vorzubeugen.

Die vorliegende thematische Ausgabe unserer Zeitschrift kann es für sich natürlich nicht beanspruchen, alle Aspekte sozialer Benachteiligungen aufzuzeigen. Unter den Studien finden wir solche, die von speziellen Benachteiligungen (z.B. Benachteiligungen von Siedlungen mit spezifischen strukturellen Problemen, Benachteiligungen von ethnischen Minderheiten) handeln, und mehrere Studien umkreisen das Thema der Berufsbildung sozial Benachteiligter. Der Abdruck dieser Arbeiten kann nicht nur damit begründet werden, daß den Autoren die aktuellsten Daten aus eben diesem Themenkreis zur Verfügung standen, sondern auch damit, daß, so glauben wir, ungenügende Ausbildung eine wesentliche Rolle bei der Reproduktion sozialer Benachteiligungen spielt. An der Lage sozial benachteiligter Kinder kann heute am besten dadurch geholfen werden, daß man ihnen eine zur Orientierung unentbehrliche Allgemeinbildung und eine marktgängige Berufsausbildung innerhalb des Schulsystems ermöglicht.

(Text von Ilona Lisko – übersetzt von Gabor Tomas)

(folytatás a 130. oldalról)

IV/3 - 1995 ŐSZ - VIZSGÁK

Nagy Péter Tibor: Érettségi és felvételi - oktatáspolitikai érdektérben; Nagy József: Vizsga: de milyen?; Neuwirth Gábor: Esélyek a felsőoktatásba jutásra; Forray R. Katalin: Hagyományok és megújulás; Györgyi Zoltán: Felsőközépfok és felsőoktatás; Imre Anna: Reform - vizsgarendszerrel; Tót Éva: Új tömegek - régi szelekció; Ladányi Andor: A felsőoktatási felvételi rendszer történeti alakulása; Kalmár Éva: A kínai vizsgarendszer ♦ INTERJÚ érettségi elnökökkel, felvételiztetőkkel ♦ EAST-CENTRAL EUROPE ♦ DOKUMENTUM Nemzetközi érettségi ♦ KUTATÁS KÖZBEN Liskó Ilona: Felvételi vizsgák a szerkezetváltó iskolákban; Szemerszki Mariann: Nemzetiségi nyelvszakon tanulók kérdőíves felmérése ♦ SZEMLE Kozma Tamás: Vizsgapolitika; Imre Anna: Vizsgák nemzetközi környezetben; Tompa Klára: Merre tart az oktatásértékelés?; Tót Éva: A japán vizsgapokok

IV/4 - 1995 TÉL - ELIT

Szalai Erzsébet: Az élitök metamorfózisa; Lengyel György - Bartha Attila: Az iskolapadból a csúcsra; Szabó János: Tiszttakar és edukáció; Setényi János: Az elitoktatás jelentésváltozása; Karády Viktor: A középiskolai elitképzés első funkcióváltása; Ferdinandy Katalin: Dualizmus kori elitiskolák ♦ JEGYZET Szigeti Jenő: Van-e még egyházi elit Magyarországon? ♦ INTERJÚ elitképző műhelyek volt vagy jelenlegi hallgatóival ♦ EAST-CENTRAL EUROPE ♦ DOKUMENTUM A Láthatatlan Kollegium ♦ KUTATÁS KÖZBEN Liskó Ilona: Elitoktatás és iskolaszervezet; Gábor Kálmán: Az egyetemisták életstílusa és politikai cselekvési mintái; Szemerszki Mariann: Felmérés a Számalk tanfolyamait látogatók körében; Hives Tamás - Kozma Tamás: Hálózatfejlesztési súlypontok ♦ SZEMLE Kemény István: Pierre Bourdieu; Hegedüs T. András: Reflexiók IQ. ügyben; Máté Barbara: Harang, könyv és botrány; Imre Anna: Magániskolák - elitoktatás?; Hrubos Ildikó: Felsőoktatás-politika

V/1 - 1996 TAVASZ - SZAKKÉPZÉS

Liskó Ilona: A szakmunkásképzés fejlesztésének alternatívái; Szép Zsófia: A szakképzés finanszírozása; Polónyi István: Vállalkozási alapú szakképzés; Tót Éva: A világbanki szakképzési modell; Farkas Péter: A leszakadó rétegek oktatása; Fehérvári Anikó: A speciális szakiskolai tanulók esélyei; Kemény István: A román és az iskola; Györgyi Zoltán: Iskolarendszerű szakoktatás és munkaerőpiaci képzés ♦ INTERJÚ Szakmai gyakorlati képzés. Beszélgetés gyakorlati szakemberekkel ♦ EAST-CENTRAL EUROPE ♦ DOKUMENTUM Jobs Study ♦ KUTATÁS KÖZBEN Tót Éva: A munkanélküli fiatalok; Liskó Ilona: Iskolaszékek; Imre Anna: Újpest; Szemerszki Mariann: Közvéleménykutatás ♦ SZEMLE Lannert Judit: Szakképző rendszerek; Kozma Tamás: Ismeretlen Magyarország; Imre Anna: Emberi erőforrások

V/2 - 1996 NYÁR - ISKOLASZERKEZET

Lukács Péter: Iskolarendszerek a fejlett országokban; Lannert Judit: Változások a hazai iskolaszervezetben; Varga Júlia: A szerkezetváltás ára; Farkas Péter: Iskolaszervezet és szakképzés az ezredfordulón; Kozma Tamás: Településhálózat és iskolarendszer; Liskó Ilona: A szerkezetváltás első hulláma; Imre Anna: Szerkezetválto-

zás kisvárosi környezetben; Szabolcs Ottó: Iskolaszervezet és tantárgyi rendszer; Nagy Péter Tibor: Szerkezetpolitika Magyarországon ♦ INTERJÚ Helyi oktatásirányítás és iskolaszervezet ♦ EAST-CENTRAL EUROPE ♦ DOKUMENTUM A megnövekedett iskolai autonómia ki-terjedése ♦ KUTATÁS KÖZBEN Gábor Kálmán: Ifjúsági csoportstílusok; Liskó Ilona: A szerkezetváltó osztályok tanulóiinak családi háttere ♦ SZEMLE Kozma Tamás: Reformjaink felüléretből; Nagy Mária: Enciklopédia az oktatási rendszerekről; Kovács Katalin: Az integrált középiskola nyugat-európai kísérletei; Tóka Tibor: Foglalkozási reprodukció helyett munkanélküliség

V/3 - 1996 ŐSZ - NOK

Ladányi Andor: Két évforduló; Nagy Beáta: Üzleti karrier és képzettség; Thun Éva: „Hagyományos” pedagógia - Feminista pedagógia; Czachesz - Lesznyák - Molnár: Lányok és nők a kötelező olvasmányokban, a tankönyvekben; Buda Béla: A pedagóguspálya nőiesedésének pszichoszociális problémái; Hegedüs T. András: Kisebbségi nő család és társadalom között; Acsády Judit: Lovagiasságtól a vádaskodásig ♦ INTERJÚ ♦ EAST-CENTRAL EUROPE ♦ DOKUMENTUM A nők helyzete az oktatásügyben ♦ KUTATÁS KÖZBEN Tót Éva: Képzés a gazdasági szervezetekben; Fehérvári Anikó: Gazdasági érdekszervezetek szerepe a szakképzésben; Csala Istvánné: Társadalomtudomány az alapműveltségben - alapműveltség a társadalomtudományban; Acsády Judit: Women's Gender Studies oktatás Magyarországon ♦ SZEMLE Tesli Tibor: Nem gyengébb nem; Riszovannij Mihály - Solyom Erika: Nyelv, nemi szerep és osztálytermi kommunikáció; Tóka Tibor: Fiatalok és állampolgári jogok; Váradi Mónika Mária: Nők a térben és a társadalomban; Waltraud Heindl: L'Homme Enciklopédia az oktatási rendszerekről

V/4 - 1996 TÉL - EURÓPA

Setényi János: Az oktatáspolitikai európai víziója; Halász Gábor: Integráció és közoktatás; Ladányi Andor: Felsőoktatási intézményrendszerek; Szigeti Miklós Gábor: Felsőoktatás - hitelből; Szabó László Tamás: Európai dimenziók a tanárképzésben; Wootsch Péter: Ifjúsági szervezetek Európában; Hidasi Judit: Integrációs tapasztalatok: Németország; Horváth Zsuzsanna: Kommunikáció: Kelet és Nyugat; Hajdú Zoltán: Határok mentén ♦ INTERJÚ sikeres középiskolák vezetőivel: Károlyi Miklós, Hartai Sándor, Bognár Anikó, Horváth Péter ♦ EAST-CENTRAL EUROPE Mihály Simai: The Globalisation Process and the Universities. Old Problems and New Challenges ♦ DOKUMENTUM Fehér könyv az oktatásról ♦ KUTATÁS KÖZBEN Csegény Péter - Kákai László - Madár Csaba - Szabó Andrea: A felsőoktatás diák-szemmel; Martinkó József: NATO-kompatibilis-e a magyar katonai felsőoktatás?; Szokolayné Kálmán Anikó: Köztisztviselők képzésének tapasztalatai a Phare-program keretében ♦ SZEMLE Kozma Tamás: Bertelsmann fölfedezi Európát; Imre Anna: Európa versenyben; Kovács Katalin: Posztmodern; Radácsi Imre: Lehetséges-e a lehetetlen?; Hová tartunk?; Nagy Péter Tibor: Pe-regináció - egykor

Felhívás a történelemtanárokhoz és a történelemtanári diplomával rendelkezőkhöz

A magyar értelmiség egyik legrégebbi társadalmi szervezete nevében felhívással fordulunk mindazokhoz, akik bármilyen iskolatípusban történelemtanítással foglalkoznak, illetve akik jelenleg nem tanítanak, de történelemtanári diplomával rendelkeznek.

Célunk, hogy a fentieket *bekapcsoljuk különböző tudományos kutatásokba*, ehhez gyűjtünk adatokat, lehetőség szerint felelevenítve a „tudós tanár” típusát, egyben szélesebb kutatói bázist teremtve a hazai társadalomtudományi kutatásokhoz. Kérjük a jelentkezőket, hogy a címünkre eljuttatott levélben az alábbi kérdésekre, s az alábbi sorrendben adjanak választ:

1. Diplomaszerezése óta részt vett-e valamilyen tudományos kutatásban, s ha igen, mikor és milyenben?
2. Ha részt vehetne valamilyen történettudományi kutatásban, leginkább milyen nagyobb korszak, téma, részdiszciplína kutatása érdekelne?
3. A lakóhelyén végzendő munkák közül levéltári, könyvtári, interjúkészítő, tanulmányíró, vagy egyéb tudományos feladatot vállalna-e szívesen?
4. Részt kíván-e venni nem történeti jellegű, hanem iskolai környezetére, lakóhelyére, tanári munkájára vonatkozó, tudományos célokat szolgáló, részletesebb ívek kitöltésében?
5. Nevezze meg legfontosabb írásos munkájának címét, megjelenésének, elfogadásának helyét és évét! (Például szakdolgozat, tudományos cikk, doktori disszertáció.)
6. Név, életkor, postacím, telefonszám.

Nagy Péter Tibor
Magyar Történelmi Társulat Tanári Tagozat
elnöke
Oktatáskutató Intézet
1138 Budapest, Victor Hugó u. 18-22.
1395 Budapest, Pf. 427.